

Definice válečných zločinů v Římském statutu Mezinárodního trestního soudu ze dne 17 .července 1998

[ve znění změn ze dne 10. června 2010, 14. prosince 2017 a 6. prosince 2019]

*

Článek 8

Válečné zločiny

1. Soud má jurisdikci nad válečnými zločiny, zejména jsou-li páčány v rámci plánu či politické linie nebo v rámci rozsáhlého páčání trestné činnosti tohoto typu.

2. Pro účely tohoto Statutu se „válečnými zločiny“ rozumí:

a) Vážná porušení Ženevských úmluv z 12. srpna 1949, zejména níže uvedené činy zaměřené proti osobám nebo majetku požívajícím ochrany podle ustanovení příslušné Ženevské úmluvy:

(i) úmyslné zabití;

(ii) mučení nebo nelidské zacházení, včetně biologických pokusů;

(iii) úmyslné způsobení velkého utrpení nebo vážné tělesné újmy či poruchy zdraví;

(iv) rozsáhlé ničení a přivlastňování majetku, které není ospravedlněno vojenskou nutností a které je prováděno protiprávním a svévolným způsobem;

(v) nucení válečných zajatců nebo jiných chráněných osob ke službě ve vojsku nepřátelské mocnosti;

(vi) svévolné zbavení válečného zajatce nebo jiné chráněné osoby práva na spravedlivé a řádné řízení;

(vii) protiprávní deportace či přesun nebo protiprávní zbavení osobní svobody;

(viii) braní rukojmích.

b) Jiné případy závažného porušení zákonů a obyčejů platných v mezinárodních ozbrojených konfliktech v existujícím rámci mezinárodního práva, zejména následující činy:

(i) úmyslné vedení útoků proti civilnímu obyvatelstvu jako takovému nebo proti jednotlivým civilním osobám, které se přímo neúčastní nepřátelských akcí;

(ii) úmyslné vedení útoků proti civilním objektům, tedy objektům, které nejsou vojenskými objekty;

(iii) úmyslné vedení útoků proti personálu, zařízením, materiálu, jednotkám či vozidlům účastnícím se humanitární pomoci nebo mírové operace v souladu s Chartou Organizace spojených národů, pokud mají nárok na ochranu poskytovanou civilním osobám či civilním objektům podle mezinárodního práva ozbrojených konfliktů;

(iv) úmyslné zahájení útoku s vědomím, že v souvislosti s takovým útokem dojde ke ztrátám na životech nebo zranění civilních osob či poškození civilních objektů nebo k rozsáhlým a závažným škodám na přírodním prostředí, které by byly zjevně nepřiměřené v poměru k očekávané konkrétní a přímé celkové vojenské výhodě;

(v) útok nebo bombardování měst, vesnic, obydlí nebo budov, které nejsou bráněny a nejsou vojenskými cíli, jakýmkoli prostředky;

(vi) zabití nebo zranění kombatanta, který již složil zbraň či nemá k dispozici další prostředky obrany a vzdal se bezpodmínečně;

(vii) zneužití vlajky příměří, vlajky nebo vojenských insignií a stejnokroje nepřítele nebo Organizace spojených národů, jakož i rozlišovacích znaků Ženevských úmluv, vedoucí k úmrtí či vážnému zranění osob;

(viii) okupační silou provedené přímé nebo nepřímé přesídlení částí jejího vlastního civilního obyvatelstva na okupované území nebo částečná či úplná deportace či přesídlení obyvatelstva okupovaného území uvnitř nebo vně tohoto území;

(ix) úmyslné vedení útoků proti budovám určeným k náboženským, školským, uměleckým, vědeckým nebo charitativním účelům, historickým památkám, nemocnicím či místům, kde jsou shromažďováni nemocní a ranění, pokud se nejedná o vojenské cíle;

(x) vystavení osob nacházejících se v moci zneprátené strany fyzickému mrzačení nebo lékařským či vědeckým pokusům jakéhokoli druhu, které nejsou odůvodněny lékařskou, zubní či nemocniční péčí ani nejsou prováděny v zájmu dotčené osoby a které způsobí smrt nebo vážné ohrožení života této osoby nebo osob;

(xi) proradné zabití nebo zranění osob náležejících ke zneprátenému státu nebo armádě;

(xii) prohlášení, že nikdo nebude ušetřen;

(xiii) zničení nebo zmocnění se nepřátelského majetku, pokud takové zničení nebo zmocnění se majetku není nezbytně vyžadováno válečnou nutností;

(xiv) prohlášení práv a úkonů občanů zneprátené strany za zrušené, pozastavené nebo před soudem nepřijatelné;

(xv) nucení občanů zneprátelené strany k účasti na vojenských operacích zaměřených proti své vlastní zemi, i v případě, že tito občané byli před začátkem války ve službě válčící strany;

(xvi) plenění města nebo místa, i v případě, že bylo dobyto útokem;

(xvii) používání jedu nebo otravných zbraní;

(xviii) používání dusivých, jedovatých a jiných plynů a všech obdobných tekutin, materiálů nebo prostředků;

(xix) používání střel, které se v lidském těle snadno rozpínají či zplošťují, například střel s tvrdým pláštěm, který zcela nezakrývá jádro nebo je perforován zářezy;

(xx) používání zbraní, projektilů a materiálu a způsobů vedení boje, které svou povahou způsobují nadměrné zranění či zbytečné utrpení nebo které mají inherentně nerozlišující účinky v rozporu s mezinárodním právem ozbrojených konfliktů, pokud jsou tyto zbraně, projektily a materiály a způsoby vedení boje předmětem úplného zákazu a byly zařazeny do přílohy tohoto Statutu změnou v souladu s příslušnými ustanoveními čl. 121 a 123;

(xxi) těžké urážky lidské důstojnosti, zejména pokořující a ponižující zacházení;

(xxii) znásilnění, sexuální otroctví, nucená prostituce, nucené těhotenství podle článku 7, odstavce 2 (f), nucená sterilizace či jiné formy sexuálního násilí, které jsou rovněž závažným porušením Ženevských úmluv;

(xxiii) využití přítomnosti civilní osoby či jiné chráněné osoby k zajištění vynětí určitých míst, oblastí nebo vojenských jednotek z vojenských operací;

(xxiv) úmyslné vedení útoků proti budovám, materiálu, zdravotnickým jednotkám a transportům a proti personálu označenému rozlišovacími znaky Ženevských úmluv v souladu s mezinárodním právem;

(xxv) úmyslné využívání hladovění civilních osob jako způsobu vedení boje spočívající v tom, že těmto osobám jsou odnímány prostředky nutné k přežití, včetně svévolného znemožňování dodávek humanitární pomoci podle Ženevských úmluv;

(xxvi) odvody či nábor dětí mladších patnácti let do ozbrojených sil státu nebo jejich využívání k aktivní účasti v nepřátelských akcích;

(xxvii) používání zbraní, které užívají mikrobiologická nebo jiná biologická agens nebo toxiny jakéhokoli původu či způsobu výroby;

(xxviii) používání zbraní, jejichž primárním účinkem je zranění střepepinami, které jsou v lidském těle nezjistitelné rentgenovými paprsky;

(xxix) používání laserových zbraní specifický sestrojených tak, aby jejich výlučným bojovým účinkem nebo jedním z bojových účinků bylo způsobení trvalého oslepnutí nechráněných očí nebo očí opatřených pomůckami korigujícími zrak.

c) V případě ozbrojeného konfliktu jiné než mezinárodní povahy, vážná porušení čl. 3 společného čtyřem Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949, a zejména níže uvedené činy páchané proti osobám, které se aktivně neúčastní nepřátelských akcí, včetně příslušníků ozbrojených sil, kteří složili zbraně a těch kteří jsou neschopni boje z důvodu nemoci, zranění, zajetí nebo z jakéhokoli jiného důvodu:

(i) násilné činy proti životu a osobě, zejména vražda všeho druhu, mrzačení, kruté zacházení a mučení;

(ii) těžké urážky lidské důstojnosti, zejména pokořující a ponižující zacházení;

(iii) braní rukojmích;

(iv) ukládání trestů a vykonávání poprav bez předchozího rozsudku vyneseného řádně ustaveným soudem poskytujícím veškeré záruky soudního řízení, které jsou obecně považovány za nezbytné.

d) Odstavec 2 písm. c) se vztahuje na ozbrojené konflikty jiné než mezinárodní povahy, a tedy se nevztahuje na případy vnitřních nepokojů a napětí, například veřejné nepokoje, izolované a sporadické násilné činy nebo jiné činy podobné povahy.

e) Ostatní závažná porušení zákonů a obyčejů platných v ozbrojených konfliktech jiné než mezinárodní povahy, v existujícím rámci mezinárodního práva, zejména následující činy:

(i) úmyslné vedení útoků proti civilnímu obyvatelstvu jako takovému nebo proti jednotlivým civilním osobám, které se přímo neúčastní nepřátelských akcí;

(ii) úmyslné vedení útoků proti budovám, materiálu, zdravotnickým jednotkám a transportům a personálu označenému rozlišovacími znaky Ženevských úmluv v souladu s mezinárodním právem;

(iii) úmyslné vedení útoků proti personálu, zařízením, materiálu, jednotkám či vozidlům účastnícím se humanitární pomoci či mírové operace v souladu s Chartou Organizace spojených národů, pokud mají nárok na ochranu poskytovanou civilním osobám či civilním objektům podle mezinárodního práva ozbrojených konfliktů;

(iv) úmyslné vedení útoků proti budovám určeným k náboženským, vzdělávacím, uměleckým, vědeckým nebo charitativním účelům, historickým památkám, nemocnicím či místům, kde jsou shromažďováni nemocní a ranění, pokud se nejedná o vojenské cíle;

- (v) plenění města nebo místa, i v případě, že bylo dobyto útokem;
- (vi) znásilnění, sexuální otroctví, nucená prostituce, nucené těhotenství podle čl. 7 odst. 2 písm. f), nucená sterilizace nebo jiné formy sexuálního násilí, které jsou rovněž závažným porušením čl. 3 společného čtyřem Ženevským úmluvám;
- (vii) odvody nebo nábor dětí mladších patnácti let do ozbrojených sil státu nebo jejich využívání k aktivní účasti ve nepřátelských akcích;
- (viii) nařízení vysídlení civilního obyvatelstva z důvodů souvisejících s konfliktem, pokud to není nutné z důvodu bezpečnosti dotčených civilních osob nebo z naléhavých vojenských důvodů;
- (ix) proradné zabití nebo zranění příslušníka nepřátelských ozbrojených sil;
- (x) prohlášení, že nikdo nebude ušetřen;
- (xi) vystavení osob nacházejících se v moci zneprátené strany fyzickému mrzačení nebo lékařským či vědeckým pokusům jakéhokoli druhu, které nejsou odůvodněny lékařskou, zubní či nemocniční péčí ani nejsou prováděny v zájmu dotčené osoby a které způsobí smrt nebo vážné ohrožení života této osoby nebo osob;
- (xii) zničení či zabrání nepřátelského majetku, pokud takové zničení či zabrání majetku není nezbytně vyžadováno nutností konfliktu;
- (xiii) používání jedů nebo otravných zbraní;
- (xiv) používání dusivých, jedovatých nebo jiných plynů a všech obdobných tekutin, materiálů nebo prostředků;
- (xv) používání střel, které se v lidském těle snadno rozpínají či zplošťují, například střel s tvrdým pláštěm, který zcela nezakrývá jádro nebo je perforován zářezy;
- (xvi) používání zbraní, které užívají mikrobiologická nebo jiná biologická agens nebo toxiny jakéhokoli původu či způsobu výroby;
- (xvii) používání zbraní, jejichž primárním účinkem je zranění střepinami, které jsou v lidském těle nezjistitelné rentgenovými paprsky;
- (xviii) používání laserových zbraní specificky sestrojených tak, aby jejich výlučným bojovým účinkem nebo jedním z bojových účinků bylo způsobení trvalého oslepnutí nechráněných očí nebo očí opatřených pomůckami korigujícími zrak;

(xix) úmyslné využívání hladovění civilních osob jako způsobu vedení boje spočívající v tom, že těmto osobám jsou odnímány prostředky nutné k přežití, včetně svévolného znemožňování dodávek humanitární pomoci.

f) Odstavec 2 písm. e) se vztahuje na ozbrojené konflikty jiné než mezinárodní povahy, a tedy se nevztahuje na případy vnitřních nepokojů a napětí, například veřejné nepokoje, izolované a sporadické násilné činy nebo jiné činy podobné povahy. Na ozbrojené konflikty probíhající na území státu se vztahuje tehdy, když se jedná o déletrvající ozbrojený konflikt mezi státními orgány a organizovanými ozbrojenými skupinami nebo mezi takovými skupinami.

3. Žádné z ustanovení odstavce 2 písm. c) a e) nemá vliv na odpovědnost vlády za udržení nebo znovunastolení práva a pořádku ve státu nebo obranu jednoty a územní celistvosti státu všemi legitimními prostředky.